

2. Бабакина Д. Д. Актуальные виды страхования: опыт Франции / Д. Д. Бабакина // Управление корпоративными финансами. – 2010. – № 5. – С. 306–316.

Влада Володимирівна Єлізарова – студентка I курсу факультету
№ 6 Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Оксана Сергіївна Маковоз** – завідувач кафедри
економіки та фінансів факультету № 6 Харківського національного
університету внутрішніх справ, доктор економічних наук, доцент

АНАЛІЗ ПРОЦЕСІВ ДЕТІНІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Негативні очікування суб'єктів господарювання та макроекономічна нестабільність під час кризи спричинили активізацію відпливу капіталів з легального сектору та зростання рівня тінізації економіки України, який у докризовий період мав тенденцію до скорочення. З одного боку, тіньові економічні відносини пом'якшили кризові впливи. Завдяки таким відносинам суб'єкти господарювання адаптували свою поведінку відповідно до виникаючих ризиків. З іншого боку, високий рівень тінізації об'єктивно призводить до руйнування важелів управління економікою, подальшого розшарування населення, підризу довіри до влади та гальмування реформ. У зв'язку з цим, скорочення масштабів тінізації економіки є невід'ємною складовою стратегії реформ. Зважаючи на ризики для досягнення цілей реформування, пріоритетами детінізації економіки є протидія тінізації фінансових потоків, легалізація ринку праці та детінізація земельних відносин. Створення державою умов, за яких перебування у нелегальному секторі є надто дорогим та ризикованим, формуватиме мотивацію легалізації капіталів, детінізації ринку землі та праці. Детінізація фінансових потоків, трудових відносин і ринку землі уможливить повну реалізацію потенціалу модернізаційних реформ та підвищить стійкість економіки України до кризових явищ.

Тіньова економіка – складне явище, яке в Україні набуло значного масштабу. Водночас у сучасних умовах тіньова економіка стає загальносвітовим негативним явищем, яке з розвитком міжнародних економічних зв'язків та фінансово-господарських технологій набуває нових, дедалі небезпечніших властивостей. Сьогодні вона з тією чи іншою послідовністю, інтенсивністю та обсягами проявляється в усіх країнах світу. Крім того, аналіз літератури дає підстави зазначити, що більшість тіньових операцій можна здійснити в цілком легальній формі, обійшовши при цьому податкову систему та зменшивши офіційно обчислений обсяг валового внутрішнього продукту.

Виникнення тіньової економіки безпосередньо пов'язано з утворенням держави та функціонуванням товарно-грошових відносин. Існування тіньового сектору економіки властиве усім країнам світу та різниться лише масштабами прояву. Активізація тіньових процесів економічної діяльності в Україні призвела до формування такого обсягу тіні, що практично на рівних конкурує з офіційною господарською діяльністю національної економіки та зумовлює її послаблення, призводить до зниження ефективності державної політики, поширення корупції, гальмує процес економічного розвитку України.

Україна характеризується наявністю значних масштабів тіньового сектору, що негативно впливає на ефективність функціонування національної економіки. Дані Міністерства економічного розвитку і торгівлі України демонструють мінливу тенденцію зміни обсягів тіньової економіки. За підсумками 2015 року рівень тіньової економіки сягнув значення 40% ВВП, тобто відбулося його зниження у порівнянні із попереднім роком на 3 в.п. Це було зумовлено тим, що починаючи з травня 2015 року зберігалася висхідна тенденція стабілізації макроситуації в країні (стабілізація курсу, зниження рівня інфляції, покращення тенденцій ВВП). За підсумками 2016 року рівень тіньової економіки склав 34% від офіційного ВВП.

Феномен тіньової економіки з різних причин набув загрозливих форм в українській економіці, і слід розуміти, що лише комплексна взаємодія усіх зазначених механізмів детінізації дозволить зменшити, а у перспективі – звести до мінімуму, негативний вплив тіньової економіки. Водночас, зважаючи на вітчизняні реалії економічного, політичного та суспільного характеру, слід очікувати або радикального («шокового») варіанту вирішення проблем корупційності та тінізації, або ж довгого та ліберального підходу. Також дуже важливим є забезпечення безальтернативності процесів детінізації та нівелювання впливу на них різних політичних та економічних сил [2, с. 9].

З метою детінізації в Україні варто реалізувати такі заходи: поліпшити бізнес-клімат, зробивши легальні умови ведення господарської діяльності конкурентними порівняно з тіньовими, оптимізувавши податкове навантаження на платників податків, полегшивши адміністрування податків, спростивши податковий облік; посилити боротьбу з тіньовою економічною діяльністю, корупцією та очищення влади; зробити прозорішим процес приватизації об'єктів державної власності; підвищити ефективність управління державного сектору економіки; максимізувати інвестиції в економіку країни.

Отже, національна економіка характеризується високим рівнем тіньової економіки, про що говорять оцінки Міністерства економічного розвитку і торгівлі України й експертів з досліджуваної проблематики. Задля локалізації тіньових процесів і детінізації економіки варто

зосередити увагу на поліпшенні бізнес-клімату та боротьбі з тіньовою економічною діяльністю. Для ефективної протидії проявам тіньової економіки доцільно використовувати зарубіжний досвід детінізації економіки з метою виокремлення придатних для впровадження у вітчизняну практику державного управління заходів.

Література

1. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
2. Savina N. B., Podlevskiy A. A. Механізми системної детінізації економіки України // Серія Економічні науки. – 2019. Т. 1. №. 81. С. 3-12.

Маргарита Сергіївна Ковальчук – студентка II курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Людмила Анатоліївна Парфентій – доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат економічних наук

ПОДАТКОВА ЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ РІВЕНЬ І НАСЛІДКИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ

Під податковою злочинністю розуміють сукупність злочинів, об'єктом яких є охоронювані кримінальним законом відносини з приводу справляння податків і зборів, а також здійснення контролю за своєчасністю та повнотою їх сплати.

Проблема податкової злочинності, особливості її детермінації та шляхи запобігання стали предметом дослідження багатьох учених-кримінологів, зокрема В. В. Голіни, Д. І. Голосніченка, А. Є. Гутника, А. П. Зрєлова, І. М. Даньшина, О. Г. Кальмана, І. І. Кучерова, В. В. Пивоварова, В. М. Поповича та ін. Проте за останні роки було значно реформовано вітчизняне законодавство, що регулює питання оподаткування та визначає особливості протидії податковим злочинам, систему та повноваження відповідних органів тощо. А саме, було прийнято Податковий кодекс України, нові Митний та Кримінально-процесуальний кодекси, скасовано Закон України «Про державну податкову службу», внесено істотні зміни до Кримінального кодексу, Закону України «Про прокуратуру» та ін. Крім того, в ході адміністративної реформи значно реформовано і саму систему фіскальних органів – Державну податкову та Митну службу реорганізовано в Міністерство доходів і зборів, а нещодавно – в Державну фіскальну службу України. Також піддалися змінам відносини з приводу обчислення, сплати податків і зборів та здійснення контролю за своєчасністю та повнотою їх сплати.